

**REPUBLIKA SRBIJA
VLADA**

**KANCELARIJA ZA KOSOVO I METOHIJU
I
KANCELARIJA ZA KOORDINACIONE POSLOVE
U PREGOVARAČKOM PROCESU SA PRIVREMENIM
INSTITUCIJAMA SAMOUPRAVE U PRIŠTINI**

**IZVEŠTAJ O NAPRETKU U
DIJALOGU BEOGRADA I PRIŠTINE
(za period oktobar 2015. - april 2016. godine)**

april, 2016. godine

Sadržaj:

<i>Uvod</i>	1
A) Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji	2
B) Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji	2
V) Obaveze proistekle iz Prvog sporazuma	5
1. Zajednica srpskih opština.....	5
2. Policija.....	6
3. Pravosuđe.....	7
4. Energetika.....	8
5. Telekomunikacije.....	8
6. Evropske integracije.....	10
G) Obaveze proistekle iz tehničkih sporazuma	10
1. Katastar.....	10
2. Matične knjige.....	11
3. Carinski pečat.....	11
4. Univerzitetske diplome.....	11
5. Sloboda kretanja.....	13
6. Regionalno predstavljanje.....	14
7. Integrisano upravljanje prelazima (<i>IBM</i>).....	15
8. Zvanične posete i oficiri za vezu.....	16
D) Ostale teme	17
1. Naplata carina.....	17
2. Razvojni fond za sever Kosova.....	17
3. Osiguranje vozila.....	17
4. Slobodna trgovina.....	18
5. Most i „Park mira” u Kosovskoj Mitrovici.....	19
6. Civilna zaštita.....	20
7. Sporazumi i dijalog privrednih komora.....	21
8. Transport opasnog tereta.....	21
Zaključak	22

Uvod

Naznačeni period u dijalogu Beograda i Prištine, pod pokroviteljstvom Evropske Unije, obeležen je u najvećoj meri izbegavanjem Privremenih institucija samouprave u Pokrajini da ispune suštinske obaveze preuzete Prvim sporazumom i dogovorima od 25. avgusta 2015. godine. Takav pristup Prištine rezultirao je ozbiljnim zastojem u dijalogu i odlaganjem primene dogovorenog, prevashodno u delu koji se odnosi na uspostavljanje Zajednice srpskih opština, što za srpsku stranu predstavlja najvažnije pitanje. Procesu dijaloga u ovom periodu svakako nisu doprinele ni razne mere koje za cilj imaju sprečavanje kretanja ljudi i roba, a koje je Priština jednostrano primenjivala u više navrata.

Uprkos tome, Beograd je ostao posvećen normalizaciji odnosa sa Prištinom. Štaviše, srpska Vlada je nastavila da odgovorno i u duhu saradnje pristupa rešavanju svih otvorenih pitanja, pri čemu nijednog trenutka nije odustala od insistiranja na poštovanju svih do sada postignutih dogovora. Navedeni pristup Beograda doveo je do iznalaženja rešenja za niz spornih pitanja u okviru Dijaloga.

Proces normalizacije odnosa sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini Beograd i dalje vidi kao primarni okvir i mehanizam za zaštitu vitalnih nacionalnih interesa u Pokrajini, pri čemu je jasno prepoznata potreba za stvaranjem povoljnijih uslova za istorijsko pomirenje srpskog i albanskog naroda.

Zbog svega navedenog, Beograd je i u proteklom periodu nastavio da sagledava dijalog sa Prištinom ne samo kao podsticaj evropskim integracijama Republike Srbije, već i kao garanciju stabilnosti čitavog regiona. Ispravnost ovakvog pristupa je prepoznata i od strane Evropske unije, koja je 14. decembra 2015. godine zvanično započela pregovore o pristupanju sa Republikom Srbijom.

U nastavku Izveštaja, koji obuhvata period oktobar 2015. godine – april 2016. godine, sveobuhvatno je prikazan dosadašnji tok dijaloga. Detaljan pregled svega što je do sada dogovoreno i implementirano prezentovan je u tri celine. Prvu celinu čine pitanja i procesi proizašli iz Prvog sporazuma o principima koji regulišu normalizaciju odnosa. Drugu celinu čine pitanja proizašla iz tzv. tehničkih sporazuma, postignutih uz posredovanje EU. Treću celinu čine pitanja proistekla iz ostalih sporazuma postignutih u cilju rešavanja i prevazilaženja drugih, ne manje važnih, pitanja čije postojanje objektivno predstavlja prepreku nastavku normalizacije odnosa.

A) Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji

Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji je i u proteklom periodu bila nestabilna zbog intenziviranja dugotrajne političke krize između opozicije i vlasti. Naime, tri opozicione partije (Pokret Samoopredeljenje - PS, Alijansa za budućnost Kosova - ABK i Inicijativa za Kosovo - IK) su aktiviranjem suzavca, uspele da odlože ili prekinu održavanje nekoliko sednica Skupštine, usled čega je vlast pribegla represivnim merama. U tom kontekstu, više opozicionih poslanika, članova PS, bilo je privedeno i osuđeno na meru jednomesečnog kućnog pritvora. Osim toga, opozicionim poslanicima je, nakon aktiviranja suzavca, zabranjivano da prisustvuju zasedanjima parlamenta, što je omogućilo vladajućoj koaliciji da realizuje minimum zakonodavnog rada (npr. usvajanje pokrajinskog budžeta za 2016. godinu).

Opoziciono delovanje političkih aktera manifestovalo se i kroz organizovanje protesta u Prištini, ali i ostalim većim gradovima u Pokrajini, koji su povremeno postajali nasilni. Naime, demonstranti su u više navrata fizički napadali pojedine funkcionere prištinske administracije, pa čak i gospodina Isu Mustafu. Međutim, tiho sukobljavanje PS i ABK oko vodeće uloge u opozicionom bloku, dovelo je do odlaganja najavljenog zajedničkog antivladinog protesta zakazanog za 26. mart, usled navodnog neslaganja oko metoda političke akcije. U tom kontekstu, ABK se zalagala za prekid svih nasilnih aktivnosti i bojkot rada Skupštine, dok je PS insistirala na nastavku primene nasilja zarad ostvarenja političkih ciljeva. Ova podela će i u narednom periodu najverovatnije predstavljati osnov nejedinstva opozicionog bloka, koji će vladajuća koalicija nastojati da iskoristi kako bi ublažila posledice političke krize.

Sa druge strane, centralno pitanje sa kojim se tokom izveštajnog perioda suočila vladajuća koalicija bio je izbor predsednika Privremenih institucija samouprave. Pošto u prva dva kruga nije sakupio neophodnu većinu, Hašim Tači je na funkciju izabran tek u trećem krugu, 26. februara, i to glasovima DPK, većine poslanika DSK, kao i glasovima sa lista manjinskih i nezavisnih poslanika.

Ukupno gledajući političku klimu u Pokrajini, može se konstatovati da se ona pogoršala od prethodnog izveštajnog perioda. Unutrašnja trvenja u albanskom političkom korpusu, dovela su do pojačanog usmeravanja nezadovoljstva prema srpskoj zajednici, koja se manje ili više direktno optužuje za loše stanje u Pokrajini.¹ Usled celokupne situacije, vlasti su pokazale smanjen senzibilitet za pitanja od posebnog interesa za srpsku zajednicu, kao što su obezbeđivanje političkih prava predviđenih Prvim sporazumom i pratećim aranžmanima, zaštita lične i imovinske sigurnosti, kao i omogućavanje Ustavom garantovanih prava Srba i drugih manjina u izbornom procesu u Pokrajini.

B) Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji

Usled produžetka krize pokrajinskih institucija, intenziviranja etnički motivisanih napada na Srbe, kao i pojačanog prisustva radikalnog islamističkog faktora, bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji i dalje je nestabilna.

¹ Ова чињеница је посебно била наглашена током покушаја Приштине да постане члан УНЕСКО, када је оправдано противљење угледних Срба у Покрајини јавно карактерисано као непријатељско и саботерско деловање.

Kao i u prethodnom izveštajnom periodu, izražena institucionalna kriza i pribegavanje nasilju u Skupštini doveli su do osetnog porasta međuetničkih napetosti, te su se od pojedinih albanskih faktora često mogle čuti optužbe na račun srpske zajednice u Pokrajini za „sabotažu“ i pokušaj urušavanja PIS. U uslovima izražene političke krize, to je rezultiralo znatnim povećanjem obima i intenziteta etnički motivisanih napada na Srbe i njihovu imovinu. Vlasti nisu učinile dovoljno napora da ove napade spreče i počinioce odlučnije kazne, verovatno da bi izbegle dodatne optužbe opozicije za „izdaju“.

U proteklom periodu pojačano je i širenje straha među albanskim stanovništvom u Pokrajini da tzv. paralelne strukture vode severni deo KiM u otcepljenje od Pokrajine. Takva situacija, koju prati i dalje pogoršanje socio-ekonomskih uslova života većine građana, doprinela je samopouzdanijem nastupu albanskih ekstremista koji su nezadovoljni formiranjem Specijalnog suda za zločine terorističke OVK. Na to ukazuje i činjenica da se nedavno u albanskim medijima pojavio snimak grupe pripadnika terorističke organizacije ANA, koji su u rejonu Kosovske Mitrovice uputili otvorene pretnje nasiljem na račun Srba. Takođe, u medijima se otvoreno govori o tome da su već likvidirani neki od potencijalnih zaštićenih svedoka, koji je trebalo da svedoče o zločinima OVK pred Specijalnim sudom.

Stanje bezbednosti u Pokrajini je u proteklom periodu dodatno pogoršano i nastojanjem tamošnjih vlasti da transformišu tzv. Kosovske snage bezbednosti u „Oružane snage Kosova“. Iako je to u potpunosti protivno međunarodnim sporazumima koji se odnose na Pokrajinu i povećava osećaj nesigurnosti među manjinskim zajednicama, vlasti u Prištini za naredni period najavljuju preduzimanje aktivnosti po ovom pitanju.

Na Kosovu i Metohiji je u proteklih šest meseci registrovano i jačanje radikalnog islama, a verovatno je da će taj proces zbog teškog ekonomskog stanja u Pokrajini, biti nastavljen. Pod uticajem i u koordinaciji sa islamističkim krugovima, do sada je oko tri stotine Albanaca sa KiM angažovano na kriznim žarištima na Bliskom istoku. Veći deo ovih lica učestvuje u borbenim operacijama terorističke „Islamske države“ u Siriji i Iraku, gde stiču kredibilno ratno iskustvo. Povratak tih lica na KiM svakako bi predstavljao direktnu bezbednosnu pretnju. Na razmere te pretnje uverljivo ukazuje pokušaj organizovanog oružanog napada grupe radikalnih islamista na manastir Visoki Dečani, koji je 20. januara 2016. godine sprečen zahvaljujući intervenciji pripadnika *KFOR*.

Kao ilustraciju opisanih bezbednosnih prilika, navodimo i da je u periodu od 1. oktobra 2015. godine do aprila 2016. godine izvršeno 40 etnički motivisanih napada na Srbe. Najveći broj napada registrovan je u povratničkim naseljima i selima u opštinama Klina, Prizren, Istok, Orahovac i Peć. Posebno bismo naglasili i da je u izveštajnom periodu ponovo pokušano onemogućavanje proslave Božića u Đakovici i izvršeno kamenovanje vernika i pravoslavne crkve u Orahovcu. Svi napadi su uredno prijavljeni kosovskoj policiji.

Za potrebe ovog izveštaja, izdvajamo sledeće napade na Srbe, njihovu imovinu, duhovno i kulturno-istorijsko nasleđe:

Oktobar 2015. godine:

- U selu Gornje Kusce, opština Gnjilane, grupu dečaka srpske nacionalnosti fizički je napala grupa albanskih dečaka. Tom prilikom su srpskom dečaku V. P. nožem nanete tri ubodne rade, od kojih dve u predelu glave i jedna u predelu ramena. Lakše telesne povrede u predelu desne noge zadobio je A. Marčić.

- U centru Peći, ispred crkve Svetog Jovana, kamenovan je autobus koji je prevezio vernike iz centralne Srbije.
- U mestu Suvu Do, opština Kosovska Mitrovica, kamenovana je ambulanta Doma zdravlja koja se nalazi u srpskom delu tog sela.
- U Orahovcu, u ulici zvanoj „Srpska ulica“, kamenovana je pravoslavna crkva Uspenje Presvete Bogorodice. Kamenovanje su izvršila lica albanske nacionalnosti nakon završetka Liturgije, u prisustvu paroha crkve i vernika.
- U selu Zočište, opština Orahovac, lica albanske nacionalnosti su na ogradnom zidu manastira „Sveti Vrači“ ispisali grafitu „UČK“ i druge preteće parole.

Novembar 2015. godine:

- U multietničkom naselju „Bošnjačka mahala“ u Kosovskoj Mitrovici ispisani su preteći grafiti „ISIS“ na različitim lokacijama.
- U selu Siga, opština Peć, nepoznata lica su zapalila kuću povratnika D. Jašovića.
- U Klini je kamenovana kuća u vlasništvu Ž. Mazića.

Decembar 2015. godine:

- U mestu Goraždevac, opština Peć, lica albanske nacionalnosti izvršila su više organizovanih oružanih napada na Srbe i njihovu imovinu. Tom prilikom je na kuće u vlasništvu S. Petrovića i S. Kolašince ispaljeno više projektila. U trenutku napada, u kući g. Petrovića bili su prisutni svi članovi porodice.
- U mestu Goraždevac, opština Peć, pucnjima iz vatrenog oružja je oštećen kiosk u vlasništvu porodice Vuksanović.
- U selu Srbobran, opština Istok, izvršen je oružani napad na prodavnicu – kiosk. U trenutku napada, u kiosku su se nalazili I. Dubić i D. Simonović.
- U mestu Goraždevac, opština Peć, pucano je na spomenik žrtvama *NATO* bombardovanja i deci srpske nacionalnosti ubijene u terorističkom napadu 13. avgusta 2003. godine, na reci Bistrici. Spomenik je zatim porušen upotrebom većih kamenih gromada.

Januar 2016. godine:

- U selu Berkovo, opština Klina, izvršeni su oružani napadi na dve kuće Srba povratnika i to u trenutku kada su u njima bili prisutni svi članovi obe porodice.
- Šestog januara 2016. godine, oko 50 raseljenih lica srpske nacionalnosti, doputovalo je autobusom u Đakovicu, povodom proslave Badnjeg dana i unošenja badnjaka u manastir Uspenje Presvete Bogorodice. Tom prilikom su građani albanske nacionalnosti organizovali proteste zbog prisustva srpskih vernika, pa su grupu raseljenih lica obezbeđivale jake policijske snage.
- 31. januara četvorica islamskih ekstremista su došli pred ulaz u manastir Visoki Dečani u automobilu uroševačkih registracionih tablica. Uhapsila ih je Kosovska policija zahvaljujući intervenciji *KFOR*, a tokom pretresa vozila pronađena je jedna automatska puška sa tri okvira municije, kao i pištolj. U vozilu je takođe nađena radikalna islamistička literatura.

Februar 2016. godine:

- U selu Donji Petrič, opština Klina, izvršena je krađa imovine povratnice K. Grujić.
- U selu Koš, opština Istok, objijene su kuće u vlasništvu I. Obradovića i Z. Obradović.
- U Svetosavskoj ulici u Klini kamenovane su kuće Srba povratnika Ž. Mazića i V. Radosavljevića. Gospodin Radosavljević se nalazio u kući u trenutku kamenovanja.
- U Prizrenu je kamenovana kuća I. Krstića.

- U selu Pasjane, opština Gnjilane, naseljeno srpskim stanovništvom, bačena je eksplozivna naprava na porodičnu kuću S. Jancića. U vreme napada u kući su se nalazili vlasnik i njegova supruga.

Mart 2016. godine:

- U mestu Banjska, opština Vučitrn, obijena je kuća u vlasništvu lica srpske nacionalnosti.
- U srpskom delu Orahovca, zapaljena je porodična kuća T. Baljoševića. Inače, porodica Baljošević je kidnapovana od strane pripadnika OVK, jula 1998. godine, nakon čega su T. Baljošević i njegov sin ubijeni, dok su ostali članovi porodice (supruga, snaha i unuk) oslobođeni u razmeni. Pošto je *KEK* iz Orahovca isključio tu kuću sa električne mreže, isključuje se mogućnost da je uzrok požara neispravna električna instalacija.
- U etnički mešovitom selu Sinaje, opština Istok, podmetnut je požar u dvorištu kuće P. Zuvica. Požar je uništio oko 1000 bala slame.
- Na zidu crkve Svetog Nikole u Prištini, ispisan je grafit na engleskom jeziku – „*ISIS dolazi*“. Grafit su inače uočili pripadnici italijanskog kontingenta *KFOR*, koji patroliraju dva puta sedmično.
- U selu Berivojce, opština Kosovska Kamenica, ispred dvorišta svoje kuće fizički je napadnut N. Stanojević. Njega su 4 lica albanske nacionalnosti šipkama i kaiševima više puta udarila po glavi i drugim delovima tela. Tom prilikom napadnuti su i njegov sin M. Stanojević i supruga, koji su zadobili teške telesne povrede.
- U selu Čitak u opštini Srbica, koje je naseljeno isključivo albanskim stanovništvom, kamenovan je autobus u vlasništvu V. Repanovića, koji je prevezio Srbe povratnike na relaciji Beograd – Goraždevac.

V) Obaveze proistekle iz Prvog sporazuma

1. Zajednica srpskih opština

Po pitanju uspostavljanja Zajednice srpskih opština (ZSO) nije učinjen gotovo nikakav napredak od postizanja sporazuma „*Opšti principi/Ključni elementi*“ 25. avgusta 2015. godine. Odgovornost za ovakvu situaciju je isključivo na Prištini koja odbija da poštuje i sprovodi postignute sporazume u Dijalogu i na svaki način nastoji da obesmisli i prolongira proces uspostavljanja Zajednice.

Nepoštovanje preuzetih obaveza od strane Prištine se na najočigledniji način ogleda u činjenici da je, u skladu sa tačkom 2. Opštih principa, Priština trebalo da donese Uredbu kojom će uvesti Zajednicu u pravni sistem Kosova* i koju bi potom trebalo da potvrdi tzv. Ustavni sud. Time je trebalo da budu stvoreni uslovi da Upravljački tim počne sa radom na Statutu ZSO, koji bi zatim, kako je predviđeno Sporazumom, bio predstavljen tokom dijaloga na visokom nivou najkasnije 25. decembra 2015. godine.

Iako je prošlo skoro osam meseci od postizanja sporazuma, ove obaveze još uvek nisu izvršene. Situacija je dodatno zakomplikovana činjenicom da je tzv. Ustavni sud doneo odluku da Opšti principi od 25. avgusta nisu u potpunosti usaglašeni sa duhom Ustava Kosova*, te da se kroz buduću Uredbu i Statut ZSO ta neusaglašenost mora prevazići.

Naša strana je u više navrata istakla da je odluka tzv. Ustavnog suda neprihvatljiva i da bi se njenim uzimanjem u obzir napravio opasan presedan koji može ozbiljno da ugrozi proces dijaloga i sprovođenje svih drugih sporazuma. Stoga je predstavnicima EU ukazano da će Upravljački tim

izraditi Statut isključivo na osnovu Prvog sporazuma i Opštih principa od 25. avgusta 2015. godine, jer bi svaki drugačiji pristup značio prihvatanje jednostrane izmene postignutog sporazuma od strane Prištine.

Istovremeno, Beograd je izvršio odgovarajuće pripreme i analizu neophodnih koraka koje je potrebno preduzeti radi izrade Statuta i konstituisanja Zajednice.

Važno je napomenuti da bi se konstituisanjem Zajednice rešio niz problema u raznim oblastima o kojima se trenutno razgovara u okviru dijaloga ili o kojima će se tek razgovarati, kao što su pitanje imovine, ekonomskog razvoja, obrazovanja, urbanog i ruralnog planiranja. Iz tog razloga srpska strana neprekidno zahteva od evropskih posrednika da obezbede dosledno poštovanje preuzetih obaveza i postignutih sporazuma od strane Prištine, kao i da se bez odlaganja započne sa svim aktivnostima koje za cilj imaju uspostavljanje ZSO. Međutim, početak rada Upravljačkog tima se i dalje odlaže, a Priština javno uslovljava početak rada na Nacrtu Statuta postizanjem dogovora o pitanjima koja nisu deo ni jednog prethodno postignutog sporazuma.

2. Policija

U proteklom periodu vođeni su intenzivni razgovori sa ciljem da Priština ispuni obaveze u pogledu integracije preostalih 149 bivših pripadnika MUP Republike Srbije u kosovske strukture.

Jedini pomak po tom pitanju učinjen je u vezi sa integracijom 77 bivših administrativnih radnika MUP. Postignut je dogovor da se formira posebna Komisija za integraciju ovih lica, koja je trebalo da počne sa radom u novembru 2015. godine ali je, zbog opstrukcija Prištine, počela tek u februaru 2016. godine. Komisija je do sada održala tri sastanka koja su rezultirala načelnom ponudom Prištine za integracijom svih 77 bivših administrativnih radnika. Prema tom predlogu, 32 lica bi trebalo da budu integrisana u kancelarijama za civilnu registraciju pri kosovskoj policiji, a preostalih 45 bi trebalo da bude zaposleno u matičnim službama u srpskim opštinama na severu KiM.

Po pitanju preostalih kategorija bivših pripadnika MUP nije bilo značajnijih promena. Kosovska strana je tokom proteklog perioda i dalje odbijala da započne integraciju preostalih 34 vatrogasaca (od ukupno 64).

Pored toga, Priština je ostala na stanovištu da neće integrisati 23 bivša policajca, koja navodno nisu prošla „bezbednosne provere“. Naša strana i dalje zahteva da se dostave konkretni razlozi u vezi sa tim, jer smatra da su te „optužbe“ uglavnom političke prirode i da je Priština u obavezi da izvrši njihovu integraciju.

Slična je situacija i kada je u pitanju 15 lica koja su bila angažovana u Upravi za ishranu i smeštaj MUP Republike Srbije. Naime, Priština odbija da integriše navedena lica navodeći da sistematizacija u njenim institucijama ne predviđa ta radna mesta i da se za te poslove angažuju privatne kompanije.

Pored toga, još uvek nisu rešeni problemi u vezi sa usklađivanjem važećih propisa o policiji na KiM, koji bi omogućili i zvanično imenovanje Regionalnog komandanta Direkcije policije Kosovska Mitrovica – sever. Na mestu Regionalnog komandanta se i dalje nalazi vršilac dužnosti ove funkcije, a uslovi za njegovo zvanično imenovanje stvorice se tek uspostavljanjem Zajednice srpskih opština, u skladu sa tačkom 9. Prvog sporazuma.

Važno je istaći da su u poslednje vreme očigledna nastojanja Prištine da kadrovski i organizaciono dovede u pitanje rad i postojanje Direkcije policije Kosovska Mitrovica – sever. Naime, rukovodstvu Direkcije pretilo se političkim optužnicama za ratne zločine, a zahtevi rukovodstva za pojedinim kadrovskim rešenjima bivaju ignorisani. Zabrinjavajuća je činjenica da Priština krši i član 9. Prvog sporazuma, koji predviđa da će sastav KP na severu odslikavati etnički sastav stanovništva četiri većinski srpske opštine. Naime, u tom regionu Priština je razmestila više jedinica u čijem sastavu Albanci čine oko ili iznad 50%, što je znatno više od njihovog učešća u populaciji tih opština. Mimo pravila službe, Priština te jedinice drži izvan lanca komande Direkcije, što predstavlja opasnu praksu usled koje bi moglo da dođe do zloupotreba. Angažovanje ovih jedinica mimo odobrenja Regionalnog komandanta bi moglo da se negativno odrazi na bezbednosne prilike, što očigledno nikome, osim Prištini, nije u interesu.

3. Pravosuđe

U skladu sa Sporazumom o pravosuđu ceo proces integracije, kao i adaptacija objekata za potrebe sudova i tužilaštava trebalo je da budu okončani do 1. septembra 2015. godine.² Međutim, zbog brojnih problema, a pre svega odugovlačenja Prištine, implementacija Sporazuma još uvek nije završena.

U proteklom periodu glavni problem ticao se postizanja dogovora u vezi sa rukovodećim administrativnim pozicijama u sudovima i tužilaštvima, kao i sa objavljivanjem ponovnog konkursa za sudije i tužioce.

Priština je pristala da ponovi konkurs za sudije i tužioce, kako bi se popunila sva radna mesta rezervisana za Srbe u skladu sa Sporazumom, koja su nakon prethodnog konkursa ostala upražnjena. U tom cilju, dogovoreno je da se omogući i stručnim saradnicima da konkurišu za ta radna mesta. S druge strane, Beograd je po pitanju rukovodećih administrativnih pozicija prihvatio da u Osnovnom sudu u Mitrovici, pripadnicima srpske zajednice pripadne mesto zamenika sekretara Apelacionog suda - Odeljenja u Mitrovici, zamenika sekretara Osnovnog suda u Mitrovici i sekretara Osnovnog tužilaštva u Mitrovici. Takođe, prihvaćen je predlog predstavnika EU da u Osnovnom sudu u Mitrovici budu predviđene dve pozicije šefa pisarnice, od kojih bi jedna pripala Albancu, a druga Srbinu.

Nakon što su usaglašena i druga sporna pitanja, Priština je 29. marta 2016. godine objavila ponovni konkurs za integraciju sudija i tužilaca, kao i konkurs za integraciju administrativnog osoblja u sudovima i tužilaštvima.

² U skladu sa Sporazumom, dogovoreno je da pripadnicima srpske zajednice pripadne 48 mesta za sudije (29 mesta na severu i 19 mesta na jugu), 15 mesta za tužioce (9 mesta na severu i 6 na jugu) i 148 mesta za administrativno osoblje (115 u sudovima i 34 u tužilaštvima). S druge strane, Republika Srbija bi nakon što se završi proces integracije trebalo da usvoji odgovarajuće propise kojima bi se regulisao prestanak finansiranja svih integrisanih lica. Pored toga, Sporazumom je regulisano da obe strane obezbede i adaptiraju određene objekte za potrebe sudova i tužilaštava.

Putem konkursa bi trebalo da se popuni još 14 mesta za sudije i 6 mesta za tužioce.³ U pogledu administrativnog osoblja, konkurs je objavljen za 115 mesta za administrativno osoblje u sudovima i 34 mesta za administrativno osoblje u tužilaštvima.

Rok za podnošenje prijave je mesec dana. Očekuje se da će nakon sprovođenja konkursa proces implementacije Sporazuma o pravosuđu konačno biti završen.

4. Energetika

U toku je implementacija Aranžmana iz oblasti energetike od 8. septembra 2013. godine, kao i Zaključaka posrednika EU o sprovođenju Aranžmana o energetici iz 2013. godine od 25. avgusta 2015. godine.

Nakon što je Priština 9. septembra 2015. godine odbila da registruje kompanije „EPS trgovina“ d.o.o. za trgovinu električnom energijom i „Elektrosever“ d.o.o. za snabdevanje i distributivne usluge, navodeći kao razlog brojne primedbe političke i tehničke prirode, naša strana je tražila od EU posrednika da se pronađe adekvatno rešenje kako bi se omogućilo ispunjavanje preuzetih obaveza Prištine.

U međuvremenu, Republika Srbija je ispunila sve svoje obaveze predviđene Aranžmanom. S tim u vezi, JP EMS je povukao žalbu u organizaciji *ENTSO-E*, a 1. oktobra 2015. godine potpisan je *Connection Agreement*, koji predviđa da će KOSTT postati zasebna kontrolna oblast, ali uz uslov da kompanija „Elektrosever“ prethodno dobije licencu za snabdevanje električnom energijom i da ona postane operativna.

Do sprovođenja odredaba *Connection Agreement*-a još uvek nije došlo jer osnovni preduslov koji se tiče osnivanja dve kompanije „EPS trgovina“ i „Elektrosever“ još uvek nije ispunjen. JP EPS je 25. februara 2016. godine po treći put predao dokumentaciju za registraciju dve kompanije, ali su zahtevi ponovo odbijeni uz obrazloženje da taksativno navođenje delatnosti pored upisa konkretnih šifara delatnosti, koje je dogovoreno sa EU posrednicima i Prištinom, nije prihvatljivo, kao i da preambula Statuta ne sadrži pozivanje na Aranžman o energetici i tzv. kosovsko zakonodavstvo.

Očekuje se da EU posrednici u narednom periodu pronađu odgovarajuće rešenje za registrovanje kompanija i dodelu potrebnih licenci za rad, što će omogućiti da Aranžman i Zaključci budu u potpunosti sprovedeni.

5. Telekomunikacije

U toku je implementacija Akcionog plana za sprovođenje Aranžmana iz oblasti telekomunikacija od 25. avgusta 2015. godine.

U skladu sa Akcionim planom, zavisno društvo preduzeća „Telekom Srbija“ ad („mts“ doo) trebalo je da bude registrovano do 31. avgusta 2015. godine. Međutim, s obzirom da je Priština u nekoliko navrata neopravdano vraćala podnetu dokumentaciju, kompanija „mts“ doo registrovana je tek 13. oktobra 2015. godine. Iz tog razloga, početak primene Akcionog plana pomeren je za 15. oktobar 2015. godine, a time i svi rokovi za izvršenje obaveza za 6 nedelja.

³ Претходни конкурс за судије и тужиоце који је био објављен у марту 2015. године, прошло је 34 кандидата за судије и 9 кандидата за тужиоце.

Tokom procesa implementacije Akcionog plana, kompanija „mts“ doo je 30. decembra 2015. godine podnela zahtev za dobijanje licence za fiksnu telefoniju i zahtev za dobijanje privremenog ovlašćenja za mobilnu telefoniju. Istog dana evropskom posredniku dostavljen je i Nacrt plana osnivanja kompanije „mts“ doo. Zbog potrebe rešavanja brojnih spornih pitanja u vezi sa osnivanjem kompanije, navedeni Nacrt još uvek nije odobren od strane najviših političkih predstavnika obe strane, iako ga je shodno tački 3.1 Akcionog plana⁴ trebalo odobriti do 15. januara 2016. godine.

Najspornije pitanje u postupku osnivanja kompanije svakako predstavlja pitanje njene infrastrukture.⁵ Infrastruktura mobilne mreže Telekoma Srbija na KiM raspoređena je na 72 lokacije, na kojima se nalaze stubovi za postavljanje radio - baznih stanica. Kompanija „mts“ doo je u skladu sa tom postojećom infrastrukturom i podnela zahteve za dodelu frekvencija, ali Priština zastupa stav da se kompaniji mogu dodeliti frekvencije samo za aktivnu infrastrukturu na terenu.⁶ Ovakva argumentacija Prištine je u potpunosti neprihvatljiva za našu stranu, imajući u vidu da je celokupna infrastruktura na 72 lokacije normalno funkcionisala sve do 2010. godine, kada je na većini lokacija nasilno oštećena od strane albanskih ekstremista, a posebno i zbog činjenice da Telekom Srbija ima zaključene punovažne ugovore o zakupu prostora ili zemljišta na svim navedenim lokacijama, za koje redovno ispunjava sve svoje obaveze.

Radi rešavanja pitanja infrastrukture, kao i ostalih spornih pitanja u vezi sa postupkom osnivanja kompanije „mts“ doo⁷ predstavnici Republike Srbije su prosledili evropskom posredniku listu od 7 dokumenata sa kojima Priština treba da se saglasi i predstavi sadržaj i formu u kojoj će biti doneti, kao i Nacrt zaključaka o implementaciji Aranžmana i Akcionog plana iz oblasti telekomunikacija, koji treba da bude parafiran od strane najviših političkih predstavnika obe strane, zajedno sa EU posrednikom. Usvajanje dokumenata sa dostavljene liste od strane Prištine, kao i parafiranje Zaključaka predstavljaju preduslov za okončanje postupka osnivanja kompanije „mts“ doo.

Tokom implementacije Akcionog plana, razgovarano je i o definisanju i razmeni tehničkih podataka radi harmonizacije upotrebe radio - frekventijskog spektra između regulatornih tela. Strane su se saglasile da će se proces definisanja i razmene tehničkih podataka odvijati u skladu sa evropskom regulativom i da će se primenjivati princip podjednakog pristupa spektru u zonama harmonizacije.

Dogovoreno je da će se tek po uspostavljanju održive i funkcionalne kompanije, nastaviti razgovori o dodeli licence za fiksnu telefoniju i privremenog ovlašćenja za mobilnu telefoniju, kao i o davanju saglasnosti za dodelu trocifrenog pozivnog broja za geografsko područje Kosova*.

⁴ Tačkom 3.1 Akcionog plana dogovoreno je da se dve strane moraју usaglasiti oko postupka definisanja novog preduzeća za telekomunikacije, odnosno da moraју постићи сагласност око питања инвентара, пружања услуга, инфраструктуре, проширења мреже, начина функционисања и поступка оснивања.

⁵ Грађевински објекти за смештај опреме, кабловска канализација, стубови за постављање радио - базних станица и радио - релејних линкова.

⁶ Према наводима Приштине, на терену је активна само 31 базна станица, смештена на 22 локације.

⁷ Преостала спорна питања су: измена потврде о упису у регистар оператора, остављање додатног рока компанији „mts“ доо за усаглашавање са регулаторним оквиром на КиМ, додељивање одговарајућих фреквенцијских опсега и дозвола за коришћење фреквенција за 158 базних станица смештених на 72 локације, одобравање коришћења опсега нумерације и дозвола за коришћење нумерације коју Телеком Србија тренутно користи на простору КиМ, одобравање мрежи „mts“ доо да настави да користи *core* елементе и ИТ подсистеме централизоване на појединим локацијама у мрежи Телекома, ван простора КиМ.

6. Evropske integracije

Na Međuvladinoj konferenciji održanoj u Briselu 14. decembra 2015. godine, otvoreno je Poglavlje 35, koje nosi naziv „ostala pitanja“, a tiče se pune normalizacije odnosa sa Prištinom. To je prvo poglavlje koje je otvoreno u procesu pregovora za pridruživanje Republike Srbije Evropskoj uniji.

Glavna preporuka Republici Srbiji je da, prilikom otvaranja Poglavlja 35, nastavi da sprovodi dogovore od 25. avgusta 2015. godine i aprila 2013. godine, kao i da bude uključena u postizanje novih sporazuma, što za cilj ima sveobuhvatnu normalizaciju odnosa Beograda i Prištine. U daljem procesu pridruživanja EU, od Srbije se očekuje kontinuirana posvećenost ka vidljivom i održivom poboljšanju odnosa sa Prištinom.

Pregovaračko poglavlje 35 sadrži prelazna merila za svaku oblast, koja je Republika Srbija dužna da ispuni u procesu približavanja EU. Prelazna merila su definisana u skladu sa trenutnim stanjem u Dijalogu. To znači da je gotovo izvesno da će, u skladu sa napretkom Dijaloga Beograda i Prištine, Republici Srbiji biti postavljena nova merila koja će nametati i nove obaveze.

Prelazna merila su podeljena u tri grupe. Prva grupa obuhvata sprovođenje Prvog sporazuma i Plana primene, kao i sporazume o energetici i telekomunikacijama. Druga grupa merila se odnosi na sprovođenje tehničkih sporazuma iz 2011. i 2012. godine. Treća grupa merila se tiče budućih sporazuma i napretka u normalizaciji odnosa.

EK i Visoka predstavica će nadgledati ispunjenje prelaznih merila i o tome podnositi izveštaj dva puta godišnje. EK (ili treća država članica EU) može da preporuči da se stopira odluka o otvaranju i zatvaranju bilo kog pregovaračkog poglavlja, ukoliko napredak u normalizaciji odnosa Beograda i Prištine zaostaje usled neispunjavanja obaveza predstavnika Republike Srbije.

G) Obaveze proistekle iz tehničkih sporazuma

1. Katastar

Kada je u pitanju implementacija Sporazuma o katastru iz 2011. godine, Republika Srbija je u proteklom periodu završila sa ispunjavanjem obaveza koje se odnose na digitalizaciju katastarske dokumentacije, koja je 1999. izmeštena sa KiM.⁸

S druge strane, kada je u pitanju formiranje tela predviđenih Sporazumom koja bi trebalo da vrše upoređivanje katastarske dokumentacije i donošenje odluka u spornim slučajevima,⁹ u Briselu je u nekoliko navrata razgovarano o ovoj temi, ali bez vidnog napretka.

⁸ U okviru Projekta „Размена катастарских података између Београда и Приштине“, који се финансира од стране Европске уније, од октобра 2013. године до марта 2016. године укупно је скенирано 3.765.830 слика.

⁹ Споразумом је предвиђено успостављање следећих тела:

1. Техничка агенција, предвиђена тачком 2. Споразума, чије чланове бира ЕУ, уз сагласност обе стране, а у чијој би надлежности требало да буде упоређивање катастарских евиденција;
2. Трипартитна имплементациона група, предвиђена тачком 2. Споразума, која би надгледала рад Техничке агенције, а коју би требало да чине катастарски стручњаци обе стране, на челу са ЕУ;
3. Први степен механизма за решавање спорова, односно Комисија састављена од међународних и косовских стручњака за катастар и имовину, од којих већину именује Специјални представник ЕУ, узимајући у обзир интересе свих заинтересованих заједница. Наведена Комисија би, у складу са тачком 4. Споразума, требало

Srpska strana je pokazala izuzetnu konstruktivnost za iznalaženje odgovarajućih rešenja koja će omogućiti implementaciju Sporazuma. U tom cilju izvršena je detaljna analiza katastarskih podataka sa područja Kosova i Metohije, u skladu sa kojom je pripremljen sveobuhvatni predlog strukture i načina rada svih tela, koji je u svemu u skladu sa odredbama Sporazuma. Glavni zahtevi srpske strane su da sva tela predviđena Sporazumom budu van pravnog sistema Prištine, kao i da Srbi imaju ravnopravno učešće u odlučivanju o svakom predmetu koji se bude razmatrao u okviru ovih tela.

Nasuprot tome, iskazana je nespремnost predstavnika Prištine da sprovedu postignuti dogovor, uz obrazloženje da je to njihovo interno pitanje i da sva tela predviđena Sporazumom moraju funkcionisati u skladu sa „kosovskim“ zakonima. U skladu sa tim, u saradnji sa predstavnicima EU, pripremljena je nova verzija Nacrta Zakona o verifikaciji i poređenju imovine, koji bi, navodno trebalo da omogući implementaciju Sporazuma. I ovog puta, u postupku pripreme Nacrta nisu bili uključeni predstavnici Beograda, srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i udruženja raseljenih lica, iako je navedeni zakon od vitalnog značaja za rešavanje imovinskog pitanja srpskog naroda na KiM.

Navedeni Nacrt Zakona je za nas neprihvatljivo rešenje, jer su njegove odredbe u svemu suprotne Sporazumu o katastru. Iz tog razloga, i dalje će se insistirati na iznalaženju sveobuhvatnog rešenja koje će biti u skladu sa Sporazumom i u kome će ravnopravno učestvovati predstavnici Beograda, Prištine i EU.

2. Matične knjige

Republika Srbija je u celini ispunila obaveze proistekle iz Sporazuma o matičnim knjigama.

3. Carinski pečat

Sporazum o carinskom pečatu se u potpunosti primenjuje. Rešenja iz ovog Sporazuma se koriste u svim dokumentima vezanim za promet robe (veterinarski sertifikati, fitosanitarni sertifikati itd.).

4. Univerzitetske diplome

Tokom proteklog perioda, implementacija Sporazuma o prihvatanju univerzitetskih diploma iz 2011. godine bila je jedna od glavnih tema u Dijalogu Beograda i Prištine.

да доноси одлуке о исправности катастарског уписа, када се на основу поређења утврди да евиденције нису истоветне;

4. Посебно веће у оквиру Врховног суда Косова, које чине претежно међународне судије, а које би требало да поступају у другом степену по жалбама заинтересованих лица против одлука Комисије (донетих у првом степену).

Do zastoja u primeni Sporazuma je došlo zbog odbijanja Prištine da implementira Sporazum,¹⁰ kao i prestanka rada Implementacionog partnera.¹¹

Kako bi se prevazišli navedeni problemi, 21. januara 2016. godine usaglašen je tekst Zaključaka o uzajamnom priznavanju diploma na osnovu Sporazuma o priznavanju diploma (Zaključci).

Zaključcima je dogovoren nastavak primene Sporazuma iz 2011. godine, a pored uzajamnog priznavanja univerzitetskih diploma, predviđeno je i priznavanje diploma osnovnih i srednjih škola, kao i vremenski rokovi za postupanje po tim zahtevima. Dogovoreno je da se imenuje novi Implementacioni partner preko koga će se podnositi zahtevi za priznavanje diploma. Pored toga, predviđeno je da strane međusobno razmene liste akreditovanih studijskih programa na visokoškolskim ustanovama, informacije o procedurama za priznavanje visokoškolskih isprava, kao i diploma osnovnog i srednjeg obrazovanja. Sprovođenje Sporazuma bi trebalo da nadzire Tripartitna implementaciona grupa, koju bi činili predstavnici Beograda, Prištine i EU.

Nakon postizanja ovog dogovora, strane su razmenile sve potrebne informacije po pitanju procedura za priznavanje diploma i akreditovanih programa visokoškolskih ustanova. Dogovoreno je da nadležna ministarstva svake strane odluče o ranije podnetim zahtevima za priznanje diploma sa sertifikatom Evropske asocijacije Univerziteta (EAU), kao i da počnu sa primanjem novih zahteva od 4. aprila 2016. godine. U tu svrhu, Ministarstvo prosvete nauke i tehnološkog razvoja je otvorilo posebnu i-mejl adresu putem koje će se podnositi zahtevi za priznavanje, do imenovanja Implementacionog partnera. Do tada bi trebalo da se imenuje i telo koje će biti nadležno za sertifikaciju diploma osnovnih i srednjih škola. Pored toga, definisane su nadležnosti Tripartitne implementacione grupe (TIG), koja će pratiti sprovođenje Sporazuma o diplomama i Zaključaka.¹²

Važno je napomenuti da priznavanje diploma Univerziteta u Prištini sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici, još uvek predstavlja otvoreno pitanje. Naime, Priština navodi da se na diplome tog univerziteta neće primenjivati ni Sporazum ni Zaključci, iako je on akreditovan u sistemu Republike Srbije. Rešavanje ovog pitanja je od izuzetne važnosti za našu stranu jer se najviše tiče srpskog stanovništva na KiM.¹³

¹⁰ Од ступања на снагу Споразума о признавању диплома, пред институцијама Републике Србије признато је 28 захтева за признавање диплома који садржи сертификат ЕАУ. Насупрот томе, Приштина није признала ни један од 13 поднетих захтева за признавање диплома са сертификатом ЕАУ са акредитованих Универзитета у Републици Србији иако је била обавезна Споразумом да то учини.

¹¹ Ради посредовања у примени Споразума, ЕУ је у фебруару 2012. године ангажовала невладину организацију „Spark“, преко које су се подносили захтеви за издавање сертификата ЕАУ. Овој организацији је у јулу 2014. истекао мандат.

¹² Надлежна министарства страна као и Имплементациони партнер редовно ће извештавати ТИГ о броју поднетих, усвојених и одбијених захтева за признавање диплома, као и разлозима одбијања. Такође, ТИГ ће имати право да тражи информације о спорним случајевима и да предлаже мере за решавање евентуалних спорова поводом примене Споразума и Закључака.

¹³ У намери да правно регулише ово питање, Приштина је крајем децембра 2015. године донела Правилник који третира УПРКМ као део њиховог система (под називом Универзитет у Северној Митровици), а који треба да омогући признање диплома овог Универзитета, ради запошљавања у јавним институцијама ПИС у Приштини. Правилник има бројне недостатке јер ограничава подношење захтева за признање ових диплома само у наредних годину дана и садржи друга ограничења као што су: да подносилац захтева мора имати држављанство Косова, а диплома која је предмет признавања мора бити издата после 2001. године.

Očekuje se da će po imenovanju Implementacionog partnera koje se očekuje u maju mesecu, Sporazum i Zaključci konačno početi da se primenjuju.¹⁴

5. Sloboda kretanja

U proteklom periodu režim slobode kretanja se odvijao u skladu sa Sporazumom o slobodi kretanja.

Sporazum se i dalje primenjuje na 6 zajedničkih tačaka prelaza i sledećim graničnim prelazima: Preševo, Gradina, Batrovci, Šid, Kelebija, Horgoš, Aerodrom Beograd i Aerodrom Niš.

Priština je tražila da naša strana omogući nesmetano kretanje vozilima sa registarskim oznakama „RKS“ na prostoru centralne Srbije, odnosno da se prilikom prelaska administrativne linije ovim vozilima ne skidaju tablice „RKS“ i zamenjuju „PROBA“ tablicama. Takođe, Priština je tražila i da se prilikom prelaska administrativne linije omogući i korišćenje ličnih dokumenata koja su izdata od strane „Republike Kosovo“. Naša strana je izričito odbila navedene zahteve Prištine jer su protivni Ustavu i zakonima Republike Srbije.¹⁵

Pored toga, Priština konstantno zahteva da Republika Srbija prestane sa izdavanjem registarskih tablica za vozila sa područja KiM, od strane privremeno izmeštenih policijskih uprava sa KiM u centralnoj Srbiji. Naša strana insistira da se o ovom pitanju razgovara u predstojećem periodu uporedo sa pitanjem produženja važenja „KS“ tablica, koje u skladu sa Sporazumom ističe u novembru 2016. godine.¹⁶

U proteklom periodu aktuelan je bio i problem u vezi sa preregistracijom 2000 vozila u vlasništvu Srba iz Kosovskog Pomoravlja koja nose privremene tablice sa registarskom oznakom „RP“. Iako je na sastanku na visokom nivou u januaru 2016. godine dogovoreno da Priština bez odlaganja izvrši preregistraciju ovih vozila na „KS“ tablice do toga još uvek nije došlo.

Kada je u pitanju zloupotreba prava na slobodu kretanja, u proteklom periodu je drastično smanjen broj lica koja su sa područja KiM pokušala da ilegalno pređu državnu granicu, radi odlaska u zemlje Evropske unije. Tokom 2015. godine, sprečeno je ukupno 2080 lica sa prostora AP KiM u pokušaju ilegalnog prelaska granice Republike Srbije, dok je u periodu od 1. januara do 31. marta 2016. godine sprečeno ukupno 78 lica. U periodu od 1. oktobra do 31. marta 2016. godine podneta je krivična prijava za delo „nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi“ protiv tri lica sa područja AP KiM.

Na osnovu Sporazuma koji je potpisan između Republike Srbije i Republike Mađarske, 22. oktobra 2015. godine izvršen je transfer 26 lica sa prostora Kosova i Metohije.

¹⁴ Како би ускладила постојеће прописе са одредбама Закључака, Влада Републике Србије је усвојила Уредбу о изменама и допунама Уредбе о посебном начину признавања високошколских исправа и вредновања студијских програма универзитета са територије АП КиМ који обављају делатност у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности. („Службени гласник РС“, број 16/2016).

¹⁵ Као могуће решење предложено је увођење „режима стикера“ (налепница којима би се прекривали статусни симболи на таблицама) или пробних таблица од стране Приштине за возила са регистарским ознакама Републике Србије (као вид реципрочних мера).

¹⁶ Захтев наше стране је да се важење ових таблица продужи за одређени временски период у трајању од најмање 5 година, а по могућности неограничено.

Važno je napomenuti da Priština konstantno traži da Republika Srbija prestane sa izdavanjem ličnih karata od strane privremeno izmeštenih policijskih uprava MUP Republike Srbije sa KiM u centralnoj Srbiji. Iako ovo pitanje nije regulisano nijednim sporazumom postignutim u okviru dijaloga, Priština pokušava da ovo pitanje podvede pod Sporazum o slobodi kretanja, što je naša strana izričito odbila. U proteklom periodu Priština je bez ikakvog opravdanja i pravnog osnova dva puta uvela zabranu prelaska administrativne linije licima koja poseduju ove lične karte, a problem je rešen tek uz posredovanje EU, tako što je dogovoreno da se ne povlače nikakvi jednostrani potezi po ovom pitanju.

6. Regionalno predstavljanje

Republika Srbija se u skladu sa Dogovorom o regionalnom predstavljanju i saradnji (Dogovor), kontinuirano zalaže za intenziviranje svih oblika regionalne saradnje, što doprinosi stabilnosti regiona. U proteklom periodu predstavnicima PIS u Prištini je omogućeno učešće na brojnim regionalnim konferencijama i forumima.¹⁷

U tom smislu potrebno je izdvojiti da je 13. novembra 2015. godine potpisan Sporazum o osnivanju Fonda za Zapadni Balkan u kome su pored predstavnika Republike Srbije učestvovali i predstavnici PIS u Prištini.¹⁸ Svrha ovog fonda je finansiranje projekata i programa koji za cilj imaju unapređenje saradnje u regionu.

Pored toga, predstavnici Beograda i Prištine su zajedno prisustvovali brojnim sastancima regionalnih inicijativa i organizacija. Neki od njih su: sastanak Borda Regionalnog saveta za saradnju od 15. oktobra 2015. godine; sastanak Komiteta političkih direktora Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi od 23. novembra 2015. godine u Sarajevu; sastanak *MARRI* komiteta od 10. decembra 2015. godine u Danilovgradu; sastanak Komiteta političkih direktora Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi od 1. februara 2016. godine u Sofiji; neformalni sastanak ministara spoljnih poslova Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi od 2. februara 2016. godine u Sofiji; sastanak ministara spoljnih poslova „Zapadnobalkanske šestorke“ od 30. do 31. marta 2016. godine u Draču.

Posebno važan aspekt regionalne saradnje predstavlja učešće PIS u Prištini na skupovima organizacija iz oblasti bezbednosti. Među najvažnijim izdvajaju se sastanci u okviru organizacije *RACVIAC*, sastanak političkih direktora Ministarstva odbrane Zapadnog Balkana od 22. oktobra 2015. godine u Dubrovniku, sastanak ministara odbrane Američko-jadranske povelje (A-5) od 9. i 10. decembra 2015. godine u Mostaru, sastanak ministara odbrane Procesu saradnje ministara odbrane u JIE i Godišnja planska konferencija NATO škole od 17. februara 2016. godine u Oberamergau (SR Nemačka).

Republika Srbija će se i u narednom periodu zalagati za poštovanje odredaba Dogovora i dalje unapređenje regionalne saradnje.

¹⁷ U skladu sa Dogovorom o regionalnom predstavljanju, u okviru regionalne saradnje za predstavnike PIS u Prištini se koristi oznaka „Kosovo*“ sa fusnotom čiji tekst glasi: „Ovaj naziv je bez preјудiciрања статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова.“

¹⁸ Идеја за оснивање овог фонда је потекла са Годишњег састанка министара спољних послова Вишеградске групе и министара спољних послова Западног Балкана од 13. новембра 2015. године. Фонд за западни Балкан, има оснивачки буџет од 800.000 евра и средства ће се користити за финансирање пројекта и програма из различитих области. За ова средства ће моћи да конкуришу државе, НВО, студенти и стручњаци из региона.

7. Integrisano upravljanje prelazima (*IBM*)

Republika Srbija u potpunosti poštuje dogovorene Zaključke o *IBM* i Tehnički protokol o implementaciji *IBM*.

Funkcionisanje svih 6 zajedničkih tačaka prelaza (*ZTP*) odvija se uspešno. Republika Srbija preduzima neophodne mere kako bi omogućila funkcionalnost svih prelaza i povećala operativnost službi na njima.

U proteklom periodu, 27. novembra 2015. godine u Beogradu je održan sastanak na centralnom nivou, na kome se razgovaralo o brojnim pitanjima vezanim za implementaciju Sporazuma o *IBM*. Na sastanku je zaključeno da su unapređene brojne procedure predviđene Tehničkim protokolom za implementaciju *IBM* i da je neophodno nastaviti sa aktivnostima u tom smeru.

Takođe, u Briselu je 7. i 8. marta 2016. godine, održan sastanak Implementacione grupe o *IBM*. Na sastanku se razgovaralo o brojnim pitanjima od interesa za obe strane. Tom prilikom je konstatovano da su uspešno rešena sva sporna pitanja o kojima se razgovaralo na prethodnom sastanku Implementacione grupe o *IBM*¹⁹:

- Izmenjen je režim održavanja lokalnih i regionalnih sastanaka, u skladu sa dogovorom obe strane;
- Pojednostavljena je elektronska korespondencija između Uprave carina Republike Srbije i tzv. Carine Kosova, koja se sada odvija samo preko EU IMB Kancelarije za posredovanje u Prištini (*EU IMB Facilitation Office*), bez posredovanja MUP Republike Srbije;
- Počelo se da punom primenom *SEED* sistema, kojim je omogućena sistematska elektronska razmena podataka između Uprave carina Republike Srbije i tzv. Carine Kosova za sve vrste robe koje prelaze administrativnu liniju;
- Nakon što je dobijena zvanična potvrda od strane EU da su Procedure uzajamne pravne pomoći izmenjene, nastavljeno je postupanje po ovim predmetima od strane Ministarstva pravde Republike Srbije;
- Usaglašen je Sertifikat farmaceutskog proizvoda (*CPP*). Nadležne institucije Prištine su u decembru izdale proizvođačima lekova prva registraciona rešenja za puštanje u promet lekovana prostoru Kosova i Metohije;
- Republika Srbija je od 21. septembra 2015. godine počela da izdaje ulazno/izlazni dokument i tablice za privremeno označavanje vozila „PROBA“, sa rokom trajanja do 60 dana i sa mogućnošću više prelazaka *ZTP*;
- Na *ZTP* Mutivode carinski službenici obe strane rade sedam dana nedeljno od 8:00 do 20:00 časova;
- Usaglašeni su veterinarski sertifikati za žive životinje.²⁰ U toku je usaglašavanje sertifikata za mleko i mlečne proizvode, kao i sertifikata za proizvode životinjskog porekla;
- Usaglašeni fitosanitarni sertifikat se uspešno primenjuje na svim administrativnim prelazima na kojima se odvija komercijalni saobraćaj.²¹

¹⁹ Претходни састанак Имплементационе групе о *IBM* одржан је 21. маја 2015. године у Бриселу.

²⁰ Сertifikати за живе животиње (осим сертификата за приплодна говеда) су постали оперативни 1. марта 2016. године.

²¹ Административни прелази на којима се одвија комерцијални саобраћај су Рудница/Јариње, Мердаре и Кончуљ/Бела Земља.

Takođe, na navedenom sastanku razgovarano je o uspostavljanju novih administrativnih prelaza Rajetići/Izvor i Kapija/Vrapce²² i o proširenju i rekonstrukciji postojećih administrativnih prelaza. Zaključeno je da se kasni sa preduzimanjem aktivnosti po tom pitanju iz određenih proceduralnih razloga, ali da obe strane nastoje da ispoštuju dogovorene rokove.

8. Zvanične posete i oficiri za vezu

U skladu sa Sporazumom o zvaničnim posetama, tokom izveštajnog perioda i pored učestalih opstrukcija od strane Prištine, uspešno je realizovana 101 poseta srpskih zvaničnika Kosovu i Metohiji.

Radi daljeg unapređenja procesa normalizacije odnosa i relaksiranijeg organizovanja i obavljanja poseta zvaničnika 15. oktobra 2015. godine dogovoreno je da se Sporazum proširi tako što će se uneti posebna odredba kojom se uzajamno omogućava redovan i pojednostavljen režim poseta za po jedno lice svake strane, za koje će se dostavljati samo logističke informacije kako bi se omogućila priprema poseta. Dogovoreno je da se posete ovih zvaničnika sprovede tako da se unapređuje proces normalizacije odnosa ili da se pruža doprinos sveukupnom radu u kontekstu dijaloga uz posredovanje EU.

Uprkos postignutom dogovoru, Priština je više puta prekršila navedenu odredbu o pojednostavljenom režimu poseta srpskih zvaničnika, ne pružajući za to nikakvo objašnjenje. U cilju rešavanja navedenog problema, predstavnici Republike Srbije konstantno insistiraju da evropski posrednici preduzmu neophodne mere kako bi Priština ispunila preuzete obaveze.

S druge strane, sistem uspostavljen razmenom oficira za vezu uspešno funkcioniše. Nastavljena je dobra saradnja oficira za vezu, kako međusobno tako i sa institucijama i međunarodnim misijama u Beogradu i Prištini.

Radi rešavanja svakodnevnih problema građana, oficir za vezu je u stalnoj komunikaciji sa predstavnicima *EULEX*, Privremenih institucija samouprave u Prištini, kao i sa stranim predstavništvima drugih država na AP KiM.

Oficir za vezu je u više navrata razgovarao sa predstavnicima *EULEX* o pritvaranju osoba srpske nacionalnosti po nalogima *EULEX* tužilaštva, a takođe je bio angažovan u pružanju neophodne pomoći Oliveru Ivanoviću i Dragoljubu Delibašiću, tokom trajanja sudskih postupaka koji se protiv njih vode na Kosovu i Metohiji.

Treba dodati i da je oficir za vezu, u saradnji sa ostalim državnim organima, preduzimao potrebne mere po pitanju protivpravnog pritvaranja radnika JP "Nacionalni park Šar planina", što je za posledicu imalo puštanje tih lica iz pritvora.

Takođe, tokom oktobra i novembra meseca 2015. godine, oficir za vezu je bio u stalnoj komunikaciji sa predstavnicima stranih misija na AP KiM, razmatrajući problematiku zahteva Kosova* za prijem u članstvo u *UNESCO*.

²² Изградња наведених административних прелаза договорена је на претходном састанку Имплементационе групе о *IBM*.

Oficir za vezu učestvuje i u organizovanju republičkih parlamentarnih izbora 24. aprila 2016. godine na KiM, održavajući stalnu komunikaciju kako sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini, tako i sa Misijom OEBS na KiM.

D) Ostale teme

1. Naplata carina

Republika Srbija ispunjava preuzete obaveze i vrši naplatu svih dažbina u skladu sa Sporazumom o carinama.

2. Razvojni fond za sever Kosova

U proteklom periodu došlo je do pomaka po pitanju alokacije sredstava iz Fonda za razvoj severa Kosova i Metohije. Naime, većinskim srpskim opštinama na severu od oktobra 2015. godine iz Fonda je u dva navrata dodeljeno preko 4,4 miliona evra. Od tog iznosa, opština Severna Mitrovica dobila je oko 1,3 miliona evra, opština Leposavić oko 1,1 miliona evra, opština Zubin Potok oko 1 milion evra i opština Zvečan 950.000 evra.²³

Očekuje se da će se u narednom periodu nastaviti sa alokacijom prikupljenih novčanih sredstava iz Fonda, u cilju pružanja podrške socio – ekonomskim aktivnostima u četiri opštine na severu KiM.

3. Osiguranje vozila

U toku je implementacija Memoranduma o razumevanju u vezi sa osiguranjem vozila od 23. juna 2015. godine.²⁴

Tokom proteklog perioda pojavili su se brojni problemi u vezi sa primenom Memoranduma. Udruženje osiguravača Srbije (UOS) je pokazalo izuzetnu kooperativnost u vezi sa rešavanjem svih problema koji su u njihovoj nadležnosti, dok za najveći broj problema koji se tiču direktnog kršenja Memoranduma od strane Kosovskog biroa osiguranja (*KIB*), rešenja još uvek nisu pronađena.²⁵

Najveći problem i dalje predstavljaju zahtevi koje je UOS podneo u ime svojih članica, za imenovanje korespondenata za analizu, obrađivanje zahteva i isplatu obeštećenja na području KiM. Podneti zahtevi su odbijeni, uz obrazloženje da *KIB* ima dovoljno kapaciteta i da će sam obrađivati sve podnete zahteve. Ovim odbijanjem, *KIB* je direktno prekršio odredbe Memoranduma (Odeljak V tačka 3) kojima je predviđeno da svaka strana ima pravo da samostalno zahteva imenovanje korespondenta, dok je druga strana u obavezi da takav zahtev automatski prihvati.²⁶ Na taj način onemogućena su osiguravajuća društva obe strane da uspostave direktnu međusobnu saradnju i zaštite

²³ Иначе, у овом фонду до сада је укупно прикупљено око 8,3 милиона евра, од чега је наведеним општинама до сада расподељено око 6,6 милиона евра.

²⁴ Меморандум омогућава узајамно признавање полиса осигурања за сва возила која са простора КиМ улазе на простор централне Србије и обрнуто. Меморандум је закључен између Удружења осигуравача Србије (УОС) и Kosovskog biroa осигурања (*KIB*), а ступио је на снагу 12. августа 2015. године.

²⁵ Једино је успешно превазиђен проблем у вези са коришћењем неадекватних стаусно неутралних термина у захтевима за накнаду штете од стране *KIB* („Република Косово“).

²⁶ Најпре је одбијен захтев *UNIQA* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Sigal UNIQA*, а потом је одбијен и захтев *САВА* осигурања да за кореспондента на КиМ именује своју ћерку фирму *Illyria Life*.

svoje interese. Iako je na ovaj problem ukazivano više puta kako evropskim posrednicima, tako i predstavnicima Saveta biroa zelene karte, adekvatno rešenje još uvek nije pronađeno.

Osim toga, tokom marta meseca, *KIB* je, takođe protivno odredbama Memoranduma, odbio da refundira isplaćeni iznos *UNIQA* osiguranju, navodeći da zvaničan izvod banke ne predstavlja validan dokaz o izvršenoj isplati. Takvi navodi *KIB* su u potpunosti neosnovani, imajući u vidu da se zvaničan izvod banke smatra kredibilnim dokazom o isplati sredstava u celom sistemu Zelene karte.

Važno je napomenuti da još uvek nisu obezbeđeni uslovi za uspostavljanje sistema elektronske verifikacije polisa osiguranja na administrativnoj liniji, koje je predviđeno Memorandumom, tako da se i dalje vrši samo vizuelna kontrola polisa.²⁷

Očekuje se da će u narednom periodu biti prevaziđeni svi postojeći problemi u vezi sa implementacijom Memoranduma.

4. Slobodna trgovina

Slobodna trgovina između Beograda i Prištine odvija se u skladu sa Sporazumom o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (*CEFTA*). Od izuzetnog značaja za ovu oblast je i Sporazum o carinskom pečatu, kao i Tehnički protokol o implementaciji *IBM*, u okviru kog je postignut i Sporazum o carinama.

Kada je u pitanju trgovina sa Republikom Srbijom, treba istaći da Privremene institucije samouprave u Prištini i dalje postupaju suprotno odredbama *CEFTA* sporazuma.

Naime, još uvek nije rešen problem koji se odnosi na neadekvatno određivanje carinske osnovice za naplatu dažbina za građevinski materijal (termo blokove). Tzv. Carina Kosova i dalje odbija da utvrdi carinsku osnovicu prema transakcijskoj vrednosti, što dovodi do značajnog povećanja cene proizvoda i smanjenja konkurentnosti srpske robe. Iako je na sastancima održanim u okviru *CEFTA* više puta obećano da će problem određivanja carinske osnovice biti rešen, to se još uvek nije dogodilo.

Takođe, suprotno regulativi i praksi unutar *CEFTA* i EU, Priština i dalje insistira da veterinarski sertifikati za mešovite proizvode prate i produkte koji u svom sastavu, pored biljnog, imaju i određeni (minimalni) procenat sastojaka animalnog porekla. Predstavnici Republike Srbije se i dalje protive ovakvom zahtevu Prištine, ističući da za promet navedenih proizvoda nije potrebno prilagati nikakav sertifikat, posebno što to samo dodatno usporava proces razmene dobara i poskupljuje cenu proizvoda.

Još uvek je prisutan problem oko dopremanja neopasnog otpada (hartije, stakla, metalnog otpada). U cilju pronalaženja odgovarajućeg rešenja, Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine je pripremlilo Predlog procedura za postupke kretanja otpada sa teritorije Republike Srbije van AP KiM na prostor AP KiM i obrnuto, čije se usvajanje očekuje u narednom periodu.

²⁷ Систем електронске верификације полиса осигурања омогућио би већу сигурност приликом накнаде штета и смањење могућности кријумчарења возила.

Srpski privredni subjekti i privrednici sa severa KiM i dalje se suočavaju sa brojnim problemima. Naime, srpski privredni subjekti nisu u mogućnosti da vrše trgovinu na prostoru KiM ukoliko nisu registrovani kod nadležnih institucija Prištine, a privrednici sa severa KiM ne mogu da uvezu proizvode iz Srbije na sever Kosova i Metohije bez posedovanja odgovarajuće licence. Takođe, preduzetnici sa severa KiM, koji nisu registrovani kod nadležnih organa, svoju robu mogu prodavati samo krajnjim korisnicima (kupcima), s obzirom da nisu u fiskalnom sistemu Kosova*.

5. Most i „Park mira” u Kosovskoj Mitrovici

Zaključcima od 25. avgusta 2015. godine bilo je predviđeno da se do 10. oktobra 2015. godine reši pitanje razgraničenja između Severne i Južne Mitrovice u području Brđana i Suvog Dola, i to putem potpisivanja „Memoranduma o razumevanju o planovima razvoja opština” (MoR), opštinskih mapa zoniranja i detaljnog regulatornog plana između relevantnih ministarstava i dveju opština. Predviđeno je da se tek nakon toga, do 15. oktobra 2015. godine, započne sa aktivnostima na revitalizaciji mosta i njegovom osposobljavanju za saobraćaj. Uporedo sa tim bi se sprovela i rekonstrukcija ulice Kralja Petra, koja bi bila pretvorena u pešačku zonu. Svi radovi bi trebali da budu okončani do kraja juna 2016. godine.

Ubrzo po potpisivanju Zaključaka došlo je do problema u pogledu razgraničenja Severne i Južne Mitrovice u području Suvog Dola. Kao ključna sporna tačka pojavilo se pitanje mapa koje bi trebalo da budu osnov za razgraničenje opština.²⁸

Naša strana je tokom proteklog perioda insistirala da to bude mapa koju je izdala Kosovska agencija za katastar, a prema kojoj je administrativna granica između opština Severna i Južna Mitrovica reka Ibar. Iako se radi o zvaničnoj mapi PIS na osnovu koje su sprovedeni poslednji lokalni izbori 2013. godine, Priština je negirala njenu validnost, uz obrazloženje da je u pitanju „greška“. Iz tog razloga, Priština je zahtevala da se razgraničenje opština sprovede na osnovu tzv. Ahtisarijevih mapa.

Iako dogovor po ovom pitanju nije postignut u predviđenom roku, dana 17. oktobra 2015. godine stavljena je ograda sa severne i južne strane mosta (sa sve 4 strane Parka mira), čime je formalno najavljen početak radova na njegovoj revitalizaciji. Sam početak radova odložen je za 2016. godinu, nakon postizanja saglasnosti o razgraničenju opština.

U međuvremenu, iako se oblast Brđana nesporno nalazi na teritoriji opštine Severna Mitrovica, Albanci su 17. novembra obnovili nelegalne građevinske radove u toj oblasti. Ugrožavajući stabilnost i bezbednost građana na severu KiM, oni su obnovili radove bez pribavljanja odgovarajućih građevinskih dozvola, koje je mogla da im izda jedino opština Severna Mitrovica. Naša strana je odlučnom intervencijom kod Specijalnog predstavnika EU u Prištini uspela da izbegne eskalaciju, nakon čega su nelegalni radovi obustavljeni.

Zastoj u primeni Zaključaka vezan je za kašnjenje u potpisivanju MoR, kojim je trebalo da bude izvršeno administrativno razgraničenje između Severne i Južne Mitrovice u oblasti Suvog Dola. Suštinski problem je što dve strane različito tumače odredbu 3.3 pokrajinskog Zakona o administrativnim granicama opština (zakon br. 03/L-041), koja propisuje „da će granica između

²⁸ У протеклом периоду обе стране су се сагласиле да не постоји проблем око разграничења у области Брђана, јер обе мапе показују да та област припада општини Северна Митровица.

Severne i Južne Mitrovice biti linija koja nastane nakon podele katastarske zone Suvi Do²⁹. Pošto zakon navodi da se Suvi Do nalazi u sastavu Južne Mitrovice, naša strana insistira da se razgraničenje izvrši putem podele te katastarske zone, tako što bi albanski deo naselja Suvi Do administrativno bio vezan za Južnu Mitrovicu, a srpski deo za Severnu Mitrovicu.

Priština odbija ovo rešenje i tvrdi da je to razgraničenje već izvršeno donošenjem pomenutog zakona br 03/L - 041. Naime, Priština tvrdi da se u tom zakonu pod terminom „Suvi Do“ ne misli na katastarsku zonu koja se trenutno tako zove i koja je deo Južne Mitrovice, nego na katastarsku opštinu koja je ranije bila definisana Uredbom UNMIK br. 2000/43 iz 2000. godine.³⁰ Prema navodima Prištine, ta katastarska zona je upravo ovim zakonom usvojenim 2008. godine podeljena na sadašnje katastarske zone Suvi Do, Donji Suvi Do i Gornji Suvi Do, te nema mesta daljoj podeli.

Radi se o suštinskom neslaganju dve strane, pri čemu Specijalni predstavnik EU kao posrednik u pregovorima zastupa istovetan stav kao predstavnici Prištine. Zbog svega navedenog se stiče utisak da će ovo pitanje biti teško rešivo u narednom periodu.

Nedavno su se pojavile informacije da bi uskoro mogli da započnu radovi na revitalizaciji mosta i pored činjenice da još uvek nije postignut dogovor u pogledu razgraničenja dve opštine. Naša strana je izrazila protivljenje, jer je to u direktnoj suprotnosti sa Zaključcima koji jasno predviđaju redosled preduzimanja svih aktivnosti u vezi sa ovim pitanjem.

U narednom periodu se očekuje nastavak razgovora po pitanju razgraničenja dve opštine.

6. Civilna zaštita

Iako je implementacija Sporazuma o civilnoj zaštiti trebalo da bude završena do 1. septembra 2015. godine, još uvek su prisutni problemi u vezi sa procesom integracije bivših pripadnika Civilne zaštite (CZ) u strukturu PIS u Prištini.

Posle višemesečnog odlaganja, 11. januara 2016. godine 378 bivših pripadnika CZ potpisalo je ugovore o radu, čime je formalno završena poslednja faza integracije.³¹ Integrisani pripadnici CZ od februara meseca 2016. godine prolaze kroz različite vrste obuka za rad u institucijama Prištine.

I pored navedenog, integrisani pripadnici CZ se susreću sa raznim problemima, koji se pre svega tiču obezbeđivanja prostora za njihov rad, kao i isplaćivanja zarada. Od ukupno 483 integrisana pripadnika CZ samo njih 94 ima obezbeđen radni prostor, dok njih 160 nisu dobili jednu ili više zarada. Na ove probleme se konstantno ukazuje evropskim posrednicima i insistira na njihovom rešavanju.

²⁹ Zakonom je detaljno propisano iz kojih se katastarskih zona sastoji svaka opština na KiM. U skladu sa tim, Opština Severna Mitrovića se sastoji od tri katastarske zone: 1. Severna Mitrovića, 2. Gorњи Суви До и 3. Доњи Суви До, а Јужна Митровца се састоји од 40 катастарских зона, међу којима је и Суви До.

³⁰ Катастарска зона Суви До, која је дефинисана овом Уредбом УНМИК, састојала се из три катастарске зоне, које се тренутно зову: 1. „Суви До“ (у саставу Јужне Митровице), 2. „Горњи Суви До“ и 3. „Доњи Суви До“ (у саставу Северне Митровице).

³¹ Споразумом је предвиђена интеграција укупно 483 бивших припадника ЦЗ. Током прошле године, интегрисано је само 105 бивших припадника ЦЗ, који су 1. јула 2015. године потписали уговоре о раду.

Republika Srbija je sa svoje strane, u skladu sa Sporazumom, pripremila Nacrt Zakona o prekidu isplate zarada i pružanja bilo kakve finansijske pomoći pripadnicima CZ na Kosovu.³² Međutim, navedeni nacrt ne može biti usvojen sve dok Priština ne ispuni preuzete obaveze i ne počne da redovno isplaćuje zarade integrisanim pripadnicima CZ.

7. Sporazumi i dijalog privrednih komora

Privredna komora Srbije (PKS) i Privredna komora Kosova* (PKK) su, uz posredovanje Evrokomore, nastavile praksu održavanja redovnih sastanaka radi unapređenja privredne saradnje. Saradnja dve komore zasnovana je na Memorandumu o razumevanju PKS i PKK od 24. jula 2013. godine, kao i aneksima o arbitraži u slučaju sporova i izgradnji institucionalnih kapaciteta.

Saradnja privrednih komora je u izveštajnom periodu nastavljena organizovanjem sektorskog sastanka privrednika dve strane iz oblasti elektro - mašingradnje. Sastanak je polovinom oktobra 2015. godine održan u Beogradu, a tom prilikom dogovoreno je formiranje zajedničkog operativnog tima od 8 članova, koji bi vršio selekciju zajedničkih projekata iz ove oblasti i radio na formiranju dokumentacije koja je potrebna za dodelu sredstava za realizaciju svakog od njih.

Saradnja u ovoj oblasti je 21. decembra 2015. godine rezultirala potpisivanjem Sporazuma o saradnji u sektoru elektro - mašingradnje. Istog dana u okviru Poslovnog foruma, koji je organizovan u Beogradu, dve komore su potpisale i Sporazum o saradnji u oblasti građevinarstva i industrije građevinskih materijala.

Jedno od većih postignuća dijaloga privrednih komora u proteklom periodu odnosi se na postizanje saglasnosti oko potrebe daljeg usaglašavanja veterinarskih sertifikata, kao i rešavanja pitanja koja se tiču prometa akcizne robe i registracije lekova i medicinskih sredstava.

8. Transport opasnog tereta

Transport opasnog tereta između Beograda i Prištine se odvijao bez ikakvih problema do avgusta 2015. godine, kada je nekoliko vozila sa registarskim oznakama „KS“ zaustavljeno od strane nadležne inspekcije u centralnoj Srbiji. Tom prilikom je utvrđeno da ova vozila ne poseduju odgovarajuće *ADR* sertifikate i da ne zadovoljavaju potrebne tehničke standarde.³³ Sertifikate koje su ta vozila i vozači koristili su izdate od strane prištinskih institucija koje nisu nadležne za njihovo izdavanje u skladu sa *ADR*, s obzirom da Kosovo* nije strana ugovornica tog međunarodnog sporazuma.

³² Zakon o posebnim uslovima za ostvarivanje prava na penziju i zdravstveno osiguranje zaposlenih na poslovima Civilne zaštite u Opštinama Zvečan, Zubin potok, Kosovska Mitrovića i Leposavić.

³³ Transport opasnog tereta u drumskom saobraćaju je regulisan Evropskim sporazumom o međunarodnom drumskom prevozu opasne robe (*ADR*), čiji je depozitar Organizacija Ujedinjenih nacija (Tehničke poslove iz ove oblasti sprovodi radna grupa Ekonomске komisije Organizacije Ujedinjenih nacija za Evropu – *UNECE*, sa sedištem u Ženevi). U skladu sa *ADR*, da bi vozilo ili vozač mogli da učestvuju u drumskom transportu opasnog tereta neophodno je da poseduje dve vrste sertifikata: 1. Sertifikat o odobrenju za vozilo za transport opasnog tereta koji potvrđuje da vozilo ispunjava sve neophodne tehničke uslove za prevoz opasnog tereta (odredba 9.1.3.1 *ADR*) i koji može da izda samo nadležni organ strane ugovornice *ADR* u kojoj je vozilo registrovano (odredba 9.1.3.2 *ADR*), i 2. Sertifikat za vozača vozila za transport opasnog tereta koji potvrđuje da vozač ispunjava sve propisane uslove da upravlja vozilom za transport opasnog tereta (odredba 8.2.1.1 *ADR*) može da izda nadležno telo bilo koje strane ugovornice *ADR*, uz obaveznu svake strane ugovornice Sporazuma *ADR* da prihvati ovaj sertifikat (odredba 8.2.1.6 *ADR*).

Kako bi se rešio navedeni problem i omogućila slobodna trgovina između Beograda i Prištine, ovim vozilima je data mogućnost da tokom prelaznog perioda od četiri meseca (do 31. decembra 2015. godine) izvrše sertifikaciju vozila i vozača u skladu sa regulativom *ADR*. Tokom prelaznog perioda jedan broj kompanija sa KiM su sertifikovale svoja vozila i vozače kod nadležnih organa Republike Srbije. Međutim, određeni broj kompanija nije pribavio potrebne sertifikate ili iz razloga što vozila nisu ispunjavala tehničke uslove za prevoz opasnog tereta, ili što nisu želeli da sertifikate pribavljaju od nadležnih tela Republike Srbije.

Nakon isteka prelaznog perioda, u cilju pronalazaženja rešenja, EU posrednici su predložili da se po tom pitanju zaključi bilateralni sporazum, koji bi omogućio uzajamno priznavanje sertifikata za prevoz opasnog tereta koje izdaju nadležne institucije obe strane.

Naša strana je odbila takvu mogućnost istakavši da Kosovo* nije strana ugovornica *ADR* i da se stoga sertifikati koje izdaju prištinske institucije ne mogu smatrati validnim.³⁴ Priznavanje ovih sertifikata bi dovelo do odstupanja i kršenja *ADR*, što bi moglo imati negativne posledice po Republiku Srbiju i njen međunarodni ugled u ovoj oblasti. Takođe, ocenjeno je da neka vozila, koja poseduju prištinske sertifikate, imaju ozbiljne tehničke nedostatke u odnosu na standarde *ADR* i kao takva predstavljaju opasnost za bezbednost ljudi i životnu sredinu u Republici Srbiji.

Kao odgovor na navedenu situaciju, Priština je 21. marta 2016. godine donela odluku da uvede „recipročne“ mere prema Republici Srbiji, odnosno da ne priznaje *ADR* sertifikate za vozila i vozače (koja obavljaju prevoz nafte i gasa) izdate od strane Republike Srbije. Odlukom je predviđeno da tzv. Carina Kosova sprovodi ove mere na administrativnoj liniji, odnosno da ne dozvoli prelazak preko administrativne linije vozilima i vozačima koji poseduju *ADR* sertifikate izdate od strane Republike Srbije.

Razgovori u cilju rešavanja ovog problema nastavljani su i u aprilu, kada je na sastanku 19. aprila postignut dogovor kojim se omogućava transport opasnog tereta preko administrativne linije, uz poštovanje svih standarda predviđenih konvencijama *ADR*.

Zaključak

Uprkos problemima opisanim u ovom izveštaju, Vlada Republike Srbije i dalje smatra da je Briselski dijalog sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini jedini put za rešavanje brojnih problema koji opterećuju građane na Kosovu i Metohiji. Beograd snažno veruje da je taj proces izgledna osnova za stvaranje uslova za pomirenje srpskog i albanskog naroda na Balkanu, kao i za trajni mir i stabilnost čitavog regiona. Zbog toga će Beograd i dalje nastaviti da drži pruženu ruku saradnje prema pokrajinskim institucijama koje predstavljaju tamošnju albansku većinu. Uprkos odbijanju Prištine da ispuni svoj deo obaveza iz postignutih sporazuma, Beograd se nada i činiće sve što je u njegovoj moći da se dijalog ne pretvori u novu propuštenu šansu u odnosima srpskog i albanskog naroda.

Otuda Vlada Republike Srbije sa žalošću zaključuje da su se u proteklom periodu ipak nastavili negativni trendovi opisani u prethodnom izveštaju. To se ponajpre odnosi na ustaljenu praksu nepoštovanja rokova od strane Prištine, ali i njena nastojanja da što više promeni suštinu dogovorenog kroz selektivan pristup procesu implementacije sporazuma. Navedeno je naročito

³⁴ Сертификат који је издају надлежне институције у Приштини није важећи у Републици Србији, нити у било којој другој страни уговорници *ADR*.

izraženo u vezi problema koji se tiču obaveza Prištine proisteklih iz Prvog sporazuma i Sporazuma od 25. avgusta 2015. godine.

Prvo i osnovno pitanje u tom kontekstu je formiranje Zajednice srpskih opština, gde je nepoštovanje preuzetih obaveza od strane Prištine najočiglednije. To je jasno na osnovu činjenice da je Priština prekršila tačku 2. Opštih principa, po kojoj se obavezala da donese Uredbu kojom će uvesti ZSO u svoj pravni sistem. Nakon toga, bilo je predviđeno da ta uredba bude potvrđena od strane tzv. Ustavnog suda, čime bi se stvorili uslovi da Upravljački tim počne sa radom na Statutu ZSO i, kako je predviđeno sporazumom, predstavi ga tokom dijaloga na visokom nivou najkasnije do 25. decembra 2015. godine.

Priština nije izvršila sve ove obaveze, već je upućivanjem Sporazuma od 25. avgusta na ocenu svom tzv. Ustavnom sudu pokušala da promeni suštinu sporazuma. Iako je sud doneo odluku da Opšti principi od 25. avgusta nisu u usaglašenosti sa duhom Ustava Kosova*, te da buduća Uredba i Statut ZSO tu neusaglašenost moraju prevazići, Beograd će i dalje insistirati da Zajednica srpskih opština bude formirana tačno po slovu Prvog sporazuma i Sporazuma o principima od 25. avgusta 2015. godine. Drugim rečima, za srpsku stranu je neprihvatljiv svaki pokušaj jednostranog menjanja suštinskih odredaba postignutih sporazuma.

Osim problema vezanih za formiranje ZSO, Vlada Republike Srbije smatra nužnim da ovom prilikom naglasi probleme vezane za implementaciju Dogovora o policiji. Iako Priština izbegava svoje obaveze po pitanju integracije bivših pripadnika MUP Republike Srbije, Beograd će sigurno nastaviti da insistira na integraciji svih preostalih 149 pripadnika tog ministarstva u relevantne kosovske strukture. Takođe, Beograd želi i da upozori na bezbednosne rizike postupanja Prištine u kontekstu njene javno iskazane namere da dovede u pitanje postojanje Direkcije Kosovske policije Mitrovica – sever, kao i pokušaje da iz lanca komande te direkcije isključi v.d. regionalnog komandanta i njegove saradnike.

Takođe, Vlada Republike Srbije očekuje da Priština neće dalje odugovlačiti sa ispunjenjem svojih obaveza po pitanju integracije sudija, tužilaca i administrativnog osoblja, kao i u vezi pitanja koja se tiču postupka osnivanja kompanije „mts doo“ i implementacije dogovora u oblasti energetike.

Pošto se negativna dinamika u delovanju Prištine uočava i kada je reč o obavezama proisteklim iz tehničkih sporazuma, srpska strana ističe da će se i u ovom domenu najodlučnije usprotiviti svakom nastojanju da se kroz proces implementacije preinače postignuti dogovori.

To se u prvom redu odnosi na Sporazum o katastru iz 2011. godine, koji je Priština pokušala da faktički izmeni u više navrata. Poslednji takav pokušaj predstavljalo je nedavno stavljanje u proceduru nove verzije Nacrta Zakona o verifikaciji i poređenju imovine, koji je u direktnoj suprotnosti sa pomenutim sporazumom. Naša strana na ovakvu praksu neće pristati i radiće na iznalaženju sveobuhvatnog rešenja koje će biti u skladu sa Sporazumom i u kome će ravnopravno učestvovati predstavnici Beograda, Prištine i EU.

Po pitanju primene sporazuma o priznavanju univerzitetskih diploma, koji omogućavaju da se diplome overene sertifikatom Evropske univerzitetske asocijacije u Briselu (EAU) priznaju i koriste na KiM, potrebno je ponoviti da Priština do sada nije priznala ni jednu takvu diplomu. Naša strana ipak želi da veruje da će se sa takvom praksom prekinuti po imenovanju Implementacionog partnera,

koje se očekuje u maju, a koje bi trebalo da omogući konačni početak primene sporazuma o diplomama.

U pogledu problema koji se tiču slobode kretanja, Beograd će nastaviti da potencira rešavanje urgentnih pitanja, kao što je problem preregistracije 2000 vozila u vlasništvu Srba iz Kosovskog Pomoravlja koja nose privremene tablice sa registarskom oznakom „RP“. Iako se Priština još u januaru 2016. godine obavezala da bez odlaganja izvrši preregistraciju tih vozila na „KS“ tablice, do toga još uvek nije došlo. Što se tiče ostalih spornih pitanja u oblasti slobode kretanja, naša strana očekuje da će biti rešena u okviru dijaloga i bez preduzimanja štetnih jednostranih poteza.

Beograd duboko veruje da će radi daljeg unapređenja odnosa, u narednom periodu biti potrebno i da Priština prekine praksu kršenja sporazuma koji se odnose na pojednostavljen režim poseta srpskih zvaničnika Pokrajini. Vlada Privremenih institucija samouprve u Prištini je u više navrata bez objašnjenja onemogućavala posete visokih zvaničnika Beograda, zbog čega će naša strana i ubuduće u takvim slučajevima zahtevati od evropskih posrednika da preduzmu mere koje bi Prištinu podstakle da izvršava preuzete obaveze.

Kada je reč o tzv. ostalim pitanjima, u prvom redu bismo apostrofirali probleme vezane za primenu Sporazuma o Civilnoj zaštiti. U tom kontekstu, Priština bi trebalo da razume da je dovršetak procesa integracije bivših pripadnika nemoguć ukoliko u razumnom roku ne bude ispunila svoje obaveze vezane za obezbeđivanje prostora za rad integrisanih pripadnika CZ i isplatu njihovih ličnih dohodaka.

Zarad nesmetanog nastavka normalizacije odnosa Beograda i Prištine važno je i da druga strana napusti praksu zahteva da se pojedina pitanja koja nisu razmatrana u dijalogu „podvedu“ pod već postignute dogovore. Jedno od takvih pitanja svakako je zahtev Prištine da privremeno izmeštene policijske uprave MUP Republike Srbije sa KiM u centralnoj Srbiji prestanu sa izdavanjem ličnih karata građanima KiM. Priština ovo pitanje pokušava da podvede pod Sporazum o slobodi kretanja, što naša strana ni u narednom periodu neće dopustiti jer nije bilo predmet nijednog sporazuma u okviru dijaloga.

Nakon svega navedenog, smatramo da se osnovano može zaključiti da se visok stepen razumevanja za ponašanje Prištine, koje uticajni međunarodni faktori neretko pokazuju, do sada pokazao kao potpuno kontraproduktivan. To je posebno primetno u situacijama kada Priština pribegava ucenama i jednostranim akcijama na terenu, najčešće kroz zavođenje raznih blokada na administrativnim prelazima, a u cilju nametanja tema u dijalogu. Situacija nije ništa bolja ni kada je reč o sve češćoj uzurpaciji imovine Republike Srbije, njenih privrednih subjekata i građana na KiM, kao i o agresivnim pokušajima otimanja spomenika duhovne i kulturno-istorijske baštine srpskog naroda.

U ovom kontekstu svakako je nužno zaključiti da je u proteklom periodu na Kosovu i Metohiji pogoršana bezbednost srpske i drugih nealbanskih zajednica. Vlasti u Prištini optužbama za stanje krize pokrajinskih institucija usmeravaju političko nezadovoljstvo na račun srpske zajednice, a sva demokratka prava Srba predstavljaju kao ugrožavanje kosovske državnosti, nacionalnih interesa i usporavanje ekonomskog prosperiteta i evropske budućnosti "kosovske države". Takva društvena klima i posebno blagonaklon odnos prema nosiocima ekstremnog i nasilnog delovanja rezultiraju znatnim povećanjem obima i intenziteta etnički motivisanih napada na Srbe i njihovu imovinu. Izostanak fizičke, pravne, političke i svake druge sigurnosti ozbiljno utiče na opstanak i ostanak Srba u Pokrajini i dovodi u pitanje bilo kakvu mogućnost povratka raseljenih i proteranih. U situaciji opšte nesigurnosti i fizičke ugroženosti direktnu bezbednosnu pretnju dodatno predstavlja pojačano

prisustvo radikalnog islama i otvorene pretnje o uklanjanju Srba i njihovog nasleđa sa tog prostora. Ovakvo stanje ograničava domete normalizacije odnosa Beograda i Prištine i zbog toga su u prvom redu predstavnici Privremenih institucija samouprave u Pokrajini odgovorni za ličnu i imovinsku sigurnost Srba i drugih nealbanaca. Njihova je obaveza da što hitnije otkriju i kazne počiniocce nedavnih napada na Srbe, koji su opisani u ovom izveštaju, kao i stotina drugih etnički motivisanih napada koji su ostali nerasvetljeni od 1999. godine i doprinesu normalizaciji i suživotu svih građana Kosova i Metohije.

Uprkos svim navedenim problemima, Beograd smatra da dosadašnji rezultati Briselskog procesa u potpunosti opravdavaju njegov nastavak. Otuda će Vlada Republike Srbije sa svoje strane nastaviti da istrajava u odgovornom pristupu svim spornim pitanjima u odnosu sa pokrajinskim institucijama i ostaće posvećena punom sprovođenju dogovora koji su, ili će biti, postignuti u pregovaračkom procesu pod okriljem EU. Beograd je uveren da će takav pristup pre ili kasnije usvojiti i Priština i da će shvatiti da se problemi u srpsko-albanskim odnosima ne mogu rešiti jednostranim potezima i nametnutim rešenjima. Uz umereni optimizam da će opisani problemi u narednom periodu ipak biti prevaziđeni, Beograd će svojim učešćem u Dijalogu nastaviti da daje suštinski doprinos evropskim integracijama u regionu, da se bori za unapređenje uslova života na Kosovu i Metohiji i istorijsko pomirenje srpskog i albanskog naroda.

April 2016. godine

DIREKTOR

Dragan Vladislavljević

DIREKTOR

Marko Đurić